

ХЕРСОНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет міжнародних економічних відносин, управління і бізнесу

КАФЕДРА МЕНЕДЖМЕНТУ, МАРКЕТИНГУ І ТУРИЗМУ

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА МАГІСТРА

на тему: «Розроблення стратегії управління міжнародними міграційними потоками для повоєнної відбудови України (на матеріалах ГО «Центр формування політики»)»

«Developing the management strategy for international migration flows for the post-war reconstruction of Ukraine (on the materials of the Public Organization «Center for Policy Making»)»

Виконав: здобувач другого (магістерського)
рівня вищої освіти групи бМЗд
спеціальності 073 «Менеджмент»

(шифр і назва спеціальності)

освітньо-професійної програми
«Менеджмент зовнішньоекономічної
діяльності»

Савчук Д.О.

(прізвище та ініціали здобувача)

Керівник Фомішина В.М.

(прізвище та ініціали)

Хмельницький 2024 рік

ХЕРСОНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет міжнародних економічних відносин, управління і бізнесу

Кафедра менеджменту, маркетингу і туризму

Рівень вищої освіти другий (магістерський)

Спеціальність 073 «Менеджмент»

Освітньо-професійна програма «Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

_____ к.е.н., доц. Руслан НАБОКА

« _____ » _____ 2024 р.

З А В Д А Н Н Я НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ МАГІСТРА

Савчуку Дмитру Олеговичу

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи: «Розроблення стратегії управління міжнародними міграційними потоками для повоєнної відбудови України (на матеріалах ГО «Центр формування політики»)»

керівник роботи Фомішина Віра Миколаївна, д.е.н., професор

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом закладу вищої освіти від від 23 вересня 2024р., №479-с

2. Строк подання здобувачем роботи 18 грудня 2024р.

3. Вихідні дані до роботи Законодавчі та нормативні документи, підручники, навчальні посібники, статистичні дані ГО «Центр формування політики» за 2020-2024 р.р.

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити) _____

1. Теоретико-методологічні аспекти управління міжнародними міграційними потоками в історичному контексті

2. Аналіз проблем та можливостей управління міжнародними міграційними потоками у контексті повоєнної відбудови України та її інтеграції до ЄС

3. Визначення можливостей для впливу у стратегіях та проєкт управління міграційними потоками для повоєнної відбудови

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень)

Табл. 8 , рис. 10 Наочний матеріал на _____ аркушах

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ім'я та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
<i>Консультант з написання I-III розділів</i>	<i>Віра ФОМІШИНА – професор</i>		
<i>Консультант з нормоконтролю</i>	<i>Альона ПЛЯСКІНА – доцент</i>		

7. Дата видачі завдання 24 вересня 2024 року

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи магістра	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1	Огляд літературних джерел з теми	24.09.2024 - 29.10.2024	виконано
2	Складання і затвердження плану роботи	30.09.2024 - 04.10.2024	виконано
3	Робота над теоретико-методичним розділом	05.10.2024 - 20.10.2024	виконано
4	Робота над дослідницько-аналітичним розділом	21.10.2024 - 05.11.2024	виконано
5	Робота над проектно-рекомендаційним розділом	06.11.2024 - 20.11.2024	виконано
6	Формулювання висновків за темою дослідження	21.11.2024 - 24.11.2024	виконано
7	Оформлення роботи	25.11.2024 - 04.12.2024	виконано
8	Надання роботи керівнику для перевірки та написання подання	05.12.2024 - 15.12.2024	виконано
9	Подання роботи для перевірки у КСПНП	16.12.2024	виконано
10	Захист роботи в ЕК	18.12.2024	

Здобувач

_____ Дмитро САВЧУК
(підпис) (ім'я прізвище)

Керівник роботи

_____ Віра ФОМІШИНА
(підпис) (ім'я прізвище)

АНОТАЦІЯ

Кваліфікаційна робота другого (магістерського) рівня вищої освіти на тему: «Розроблення стратегії управління міжнародними міграційними потоками для повоєнної відбудови України (на матеріалах ГО «Центр формування політики»)» містить 94 сторінки, 8 таблиці, 10 рисунків,. Перелік посилань нараховує 51 найменування.

Метою дослідження є: розроблення стратегії управління міжнародними міграційними потоками для повоєнної відбудови та інтеграції України в ЄС, яка дозволить здійснити ефективну реінтеграцію громадян, які повертаються, та залучити мігрантів, які можуть зробити вагомий внесок у розвиток економіки.

Об'єктом дослідження є: процеси міжнародної міграції, що виникають у зв'язку з повоєнною відбудовою України та її інтеграцією до Європейського Союзу/

Предметом дослідження є: соціально-економічні закономірності функціонування міграційних процесів в умовах післявоєнного періоду, а також політичні, економічні та соціальні механізми їх регулювання.

У роботі для досягнення поставленої мети було використано такі **методи дослідження**: аналіз і синтез для критичного розгляду теоретичних підходів до міграційної політики та формування стратегічних рішень, порівняльний метод міграційних стратегій різних країн ЄС та їх адаптації для українських реалій, статистичний аналіз для вивчення поточного стану міграційних процесів в Україні та визначення основних тенденцій, якісне дослідження методом глибинних інтерв'ю, для створення гіпотез, щодо умов на які опираються українці при вирішенні повернення та факторів на які можливо вплинути, а також моделювання для створення прогнозів щодо потенційних напрямів розвитку міграційних потоків та оцінки ефективності впровадження запропонованих заходів.

Висновки та рекомендації роботи можуть знайти конкретну реалізацію при створенні програм щодо реінтеграції українських біженців, для повоєнної відбудови України.

Ключові слова: міграційні потоки, міжнародна співпраця, економічне відновлення, інтеграція в ЄС, працевлаштування, повоєнна відбудова, економічний потенціал, інституції, міграційна політика.

ANNOTATION

The magistrate project on the topic thesis «Developing the management strategy for international migration flows for the post-war reconstruction of Ukraine (on the materials of the Public Organization «Center for Policy Making»))» contains 94 pages, 8 tables, 10 figures. The list of references includes 51 titles.

The aim of the project is to develop a strategy for managing international migration flows for the post-war reconstruction and integration of Ukraine into the EU. This strategy aims to facilitate the effective reintegration of returning citizens and attract migrants who can significantly contribute to economic development.

The research object is: the processes of international migration arising in connection with the post-war reconstruction of Ukraine and its integration into the European Union.

The subject of the study is: the socio-economic patterns of migration processes in the post-war period, as well as the political, economic, and social mechanisms for their regulation.

The project used the following **methods**: analysis and synthesis for a critical review of theoretical approaches to migration policy and the development of strategic solutions; a comparative method for examining migration strategies of various EU countries and adapting them to Ukrainian realities; statistical analysis to assess the current state of migration processes in Ukraine and identify key trends; qualitative research using in-depth interviews to formulate hypotheses regarding the conditions influencing Ukrainians' decisions to return and factors that can be addressed; and modeling to forecast potential directions for the development of migration flows and evaluate the effectiveness of the proposed measures.

Conclusions and recommendations of the work can be concretely implemented in activities, in the development of programs for the reintegration of Ukrainian refugees and the post-war reconstruction of Ukraine.

Keywords: migration flows, international cooperation, economic recovery, EU integration, employment, post-war reconstruction, economic potential, institutions, migration policy.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	7
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ МІЖНАРОДНИМИ МІГРАЦІЙНИМИ ПОТОКАМИ В ІСТОРИЧНОМУ КОНТЕКСТІ.....	10
1.1. Теоретичні засади дослідження міграційних потоків в міжнародній історії.....	10
1.2. Методологічні підходи до дослідження міграційних потоків.....	22
1.3. Міждисциплінарні основи вивчення засад міграційних потоків у світі.....	26
Висновки до розділу 1.....	31
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ПРОБЛЕМ ТА МОЖЛИВОСТЕЙ УПРАВЛІННЯ МІЖНАРОДНИМИ МІГРАЦІЙНИМИ ПОТОКАМИ У КОНТЕКСТІ ПОВОЄННОЇ ВІДБУДОВИ УКРАЇНИ ТА ЇЇ ІНТЕГРАЦІЇ ДО ЄС.....	34
2.1. Аналіз динаміки внутрішніх і міжнародних міграційних потоків.....	34
2.2. Дослідження соціально-економічних наслідків міграції для України.....	40
2.3. Можливості імплементації досвіду управління міграційними потоками в країнах зі схожим досвідом.....	46
2.4. Аналіз міграційних стратегій країн-членів ЄС.....	57
Висновки до розділу 2.....	61
РОЗДІЛ 3. ВИЗНАЧЕННЯ МОЖЛИВОСТЕЙ ДЛЯ ВПЛИВУ У СТРАТЕГІЯХ ТА ПРОЄКТ УПРАВЛІННЯ МІГРАЦІЙНИМИ ПОТОКАМИ ДЛЯ ПОВОЄННОЇ ВІДБУДОВИ.....	65
3.1. Соціологічне дослідження передумов повернення українців з-за кордону....	65
3.2. Теоретичні парадигми, як формування гіпотези у дослідженні.....	73
3.3. Використання міграційного потенціалу для економічного зростання.....	78
Висновки до розділу 3.....	88
ВИСНОВКИ.....	92
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	95

ВСТУП

Актуальність проблеми дослідження міжнародних міграційних потоків у повоєнний період для України обумовлена суттєвими викликами, які стоять перед державою, в процесі майбутнього відновлення, відбудови та інтеграції в Європейський Союз. Станом на зараз, масштаб руйнувань такий, що країні необхідно знаходити рішення для подолання соціально-економічних викликів вже сьогодні, адже з тривалістю війни, її руйнуючи наслідки в рази погіршать та ускладнять цей процес.

Питання особливо актуальне в контексті майбутнього економічного відродження, так як відсутність стійкого суспільства, здатного виконувати ключові функції, унеможлиблює будь-які спроби. Тому створення умов для забезпечення належного рівня зайнятості, відновлення кваліфікованих трудових ресурсів, запровадження стратегій для регулювання міжнародних міграційних потоків, мають бути розроблені з урахуванням інтеграційних процесів України з країнами ЄС, адже стабільне міграційне середовище стане важливим аспектом для стійкого відновлення країни.

У науковій літературі питання регулювання міграційних потоків для відбудови економіки та забезпечення соціальної стабільності досліджене фрагментарно. Серед науковців, які звертали увагу на проблематику міграції, можна відзначити роботи таких дослідників, як Кастельс, який у своїх працях («The Rise of the Network Society», 1996) розглядав глобальні зміни в міграційних процесах та їх вплив на суспільство, а також Портес, котрий зосереджувався на впливі міграції на соціальну інтеграцію та розвиток («Immigrant America: A Portrait», 2006). Вагомий внесок зробили наукові дослідження українських учених, зокрема В. П. Трощинського, який у праці «Соціальні наслідки міжнародної міграції» детально проаналізував соціально-економічні аспекти міграційних процесів та їх наслідки для України. В. П. Шишкіна у своїх дослідженнях також розглядала міграцію в контексті демографічних змін та змін на ринку праці («Міграційна політика в Україні: реалії та перспективи», 2019).

Однак існує обмежена кількість досліджень, присвячених розробці інтегрованих стратегій управління міжнародними міграційними потоками в умовах післявоєнного відновлення, що є особливо важливим для України. Сучасні умови вимагають розробки нових підходів, здатних забезпечити ефективне управління міграційними процесами, сприяти соціально-економічному розвитку та інтеграції країни до європейського простору.

Метою кваліфікаційної роботи є розроблення стратегії управління міжнародними міграційними потоками для повоєнної відбудови та інтеграції України в ЄС, яка дозволить здійснити ефективну реінтеграцію громадян, які повертаються, та залучити мігрантів, які можуть зробити вагомий внесок у розвиток економіки.

Досягнення цієї мети передбачає виконання таких **завдань**:

- Проаналізувати теоретичні засади дослідження міграційних потоків в міжнародній історії.
- Охарактеризувати методологічні підходи до дослідження міграційних потоків.
- Дослідити міждисциплінарні основи вивчення засад міграційних потоків у світі.
- Провести аналіз динаміки внутрішніх і міжнародних міграційних потоків.
- Дослідити соціально-економічні наслідки міграції для України.
- Визначити можливості імплементації досвіду управління міграційними потоками в країнах зі схожим досвідом.
- Зробити аналіз міграційних стратегій країн-членів ЄС.
- Провести соціологічне дослідження передумов повернення українців з-за кордону.
- Обґрунтувати теоретичні парадигми, як формування гіпотези у дослідженні.
- Охарактеризувати використання міграційного потенціалу для економічного зростання.

Об'єктом дослідження є процеси міжнародної міграції, що виникають у зв'язку з повоєнною відбудовою України та її інтеграцією до Європейського Союзу. Об'єкт дослідження включає основні економічні та соціальні зміни, пов'язані з міграцією.

Предметом дослідження є соціально-економічні закономірності функціонування міграційних процесів в умовах післявоєнного періоду, а також політичні, економічні та соціальні механізми їх регулювання. Предмет дослідження включає аналіз соціально-економічних властивостей міграції та розроблення управлінських інструментів для стабілізації міграційних потоків, зокрема для забезпечення сталого розвитку та успішної інтеграції в європейське співтовариство.

Методи дослідження

У процесі виконання роботи використовуються наступні методи наукових досліджень:

- **Аналіз і синтез** – для критичного розгляду теоретичних підходів до міграційної політики та формування стратегічних рішень.
- **Порівняльний метод** – для аналізу міграційних стратегій різних країн ЄС та їх адаптації для українських реалій.
- **Статистичний аналіз** – для вивчення поточного стану міграційних процесів в Україні та визначення основних тенденцій.
- **Якісне дослідження методом глибинних інтерв'ю** – для створення гіпотез, щодо умов на які опираються українці при вирішенні повернення та факторів на які можливо вплинути.
- **Моделювання** – для створення прогнозів щодо потенційних напрямів розвитку міграційних потоків та оцінки ефективності впровадження запропонованих заходів.

Елемент наукової новизни. Наукова новизна роботи полягає у розробці комплексної стратегії управління міжнародними міграційними потоками, адаптованої для специфічних умов повоєнної відбудови України та її інтеграції в ЄС.

Практична значущість. Висновки та рекомендації роботи можуть знайти конкретну реалізацію при створенні програм щодо реінтеграції українських біженців, для повоєнної відбудови України.